

Mariusz Chądryński

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

**PROGRAMY UNIJNE NA DOFINANSOWANIE INNOWACJI
W MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTWACH
W LATACH 2007-2013**

*EUROPEAN UNION PROGRAMS FOR SUPPORTING THE INNOVATION
DEVELOPMENT IN SMALL AND MEDIUM SIZED ENTERPRISES
IN THE YEARS 2007-2013*

Słowa kluczowe: małe i średnie przedsiębiorstwa, innowacyjność, fundusze unijne, dofinansowanie

Key words: small and medium-sized enterprises, innovation, EU funds, financial support

Synopsis. Przedstawiono zagadnienie dotyczące dofinansowania działalności innowacyjnej przedsiębiorstw sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) z programów unijnych w latach 2007-2013. Skupiono się na przedstawieniu wielkości środków przeznaczonych na działania proinnowacyjne w sektorze MŚP. Przedstawiono główne ramy Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka oraz regionalnych programów operacyjnych.

Wstęp

Fundusze strukturalne są ważnym, powszechnie dostępnym źródłem finansowania projektów wdrażających innowacje, pobudzają do współpracy środowiska naukowe i gospodarcze, wpływają na rozwój społeczeństwa informacyjnego. W opracowaniu przybliżono główne programy operacyjne współfinansowane z funduszy strukturalnych, z których przedsiębiorcy mogą pozyskać kapitał na innowacje. Są to Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG) i regionalne programy operacyjne (RPO). Innowacyjność wysoka i średnia, na poziomie co najmniej krajowym, jak również międzynarodowym jest wspierana i promowana w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, natomiast na poziomie regionalnym i lokalnym, tzw. innowacyjność niska jest realizowana w ramach regionalnych programów operacyjnych [www.dotacjeue.gov.pl]. Należy podkreślić, że w ramach RPO dofinansowane będą projekty inwestycji innowacyjnych o wartości do 8 mln zł, natomiast dla przedsiębiorców ubiegających się o dotacje na projekty o wyższej wartości, przeznaczony jest PO IG [Burnat-Mikosz i in. 2008].

Celem opracowania jest próba przedstawienia głównych programów unijnych skierowanych na finansowanie innowacji w przedsiębiorstwach zaliczanych do sektora MŚP w latach 2007-2013. Opracowanie ma głównie charakter przeglądowy. Wykorzystano w nim dostępne dane dotyczące wielkości środków planowanych na dany okres w przedmiocie analizy. Wyniki przedstawiono, wykorzystując metodę opisową.

Programy operacyjne na dofinansowanie innowacji w latach 2007-2013

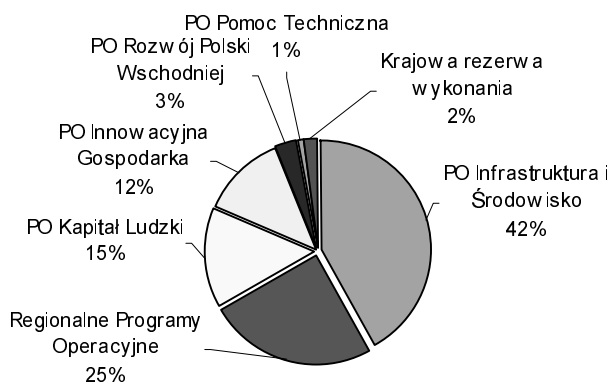
W latach 2007-2013 Unia Europejska przeznaczyła dla Polski najwięcej środków spośród wszystkich krajów objętych pomocą unijną. Do naszego kraju napłynęło 19,3% funduszy strukturalnych. Pieniądże przeznaczy się m.in. na infrastrukturę komunikacyjną, ochronę środowiska, rozwój regionalny oraz na podnoszenie poziomu innowacyjności polskiej nauki i przedsiębiorstw. 60% funduszy unijnych w ramach programów operacyjnych ma na celu realizację Strategii Lizbońskiej, głównie chodzi o wzrost konkurencyjności gospodarki i powstawanie trwałych miejsc pracy [Strategia Rozwoju... 2006].

Na realizację Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 przeznaczono łącznie 85,6 mld euro, w tym: 67,3 mld euro z budżetu Unii Europejskiej, 11,9 mld euro z krajowych środków publicznych (z budżetu Polski ok. 5,9 mld) i około 6,4 mld euro ze środków publicznych [Narodowe Strategiczne... 2007].

Okolo 0,7 mld euro z funduszy unijnych zostanie przeznaczonych na współpracę terytorialną i transgraniczną, natomiast pozostała część środków podzielono następująco:

- Program Operacyjny Pomoc Techniczna (PO PT) – 0,5 mld euro,
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW) – 2,3 mld euro,
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG) – 8,3 mld euro,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) – 9,7 mld euro,
- Regionalne programy operacyjne (RPO) – 16,6 mld euro,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ) – 27,9 mld euro.

Największy udział w strukturze środków unijnych przeznaczonych na programy operacyjne ma PO Infrastruktura i Środowisko (42%). Na regionalne programy operacyjne przeznaczono blisko 25% wszystkich zasobów. PO Kapitał Ludzki ma prawie 15% udziału, a PO Innowacyjna Gospodarka – 12,4%. Najmniejszym wsparciem objęto PO Rozwój Polski Wschodniej (3,4%) oraz PO Pomoc Techniczna (0,8%). Na krajową rezerwę wykonania przypadło 1,3 mld euro (2% ogółu środków) [Narodowe Strategiczne... 2007].

Rysunek 1. Udział poszczególnych programów operacyjnych w całości alokacji środków Unii Europejskiej w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategia Rozwoju... 2006.

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

Innowacyjna Gospodarka jest programem operacyjnym, którego zadaniem jest wspomaganie szeroko rozumianej innowacyjności. W ramach PO Innowacyjna Gospodarka istnieje możliwość pozyskania dotacji na projekty celowe, które zakładają: wdrożenie wyników prac badawczo-rozwojowych, przedsięwzięcia inwestycyjne dotyczące zastosowania nowoczesnych rozwiązań technologicznych, które przyczyniają się do wdrożenia nowych produktów oraz usług, projekty przewidujące rozwój działalności B+R, a także opracowanie nowych wzorów przemysłowych. Dofinansowanie w ramach PO IG może być przyznane przedsiębiorstwom, instytucjom otoczenia biznesu, a także jednostkom naukowym świadczącym usługi firmom. Z programu korzystać mogą wszystkie przedsiębiorstwa, ale priorytetowo traktowane są przedsiębiorstwa z sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Wprowadzono zapis, że nie mniej niż 65% środków na bezpośrednie wsparcie firm w ramach PO IG zostanie skierowanych do beneficjentów z sektora małych i średnich przedsiębiorstw [www.pi.gov.pl].

Podstawowym celem PO IG jest rozwój polskiej gospodarki z wykorzystaniem firm innowacyjnych. Cel ten ma być osiągnięty poprzez następujące cele szczegółowe [www.mrr.gov.pl]:

- podniesienie innowacyjności firm,
- zwiększenie udziału polskich innowacyjnych produktów w rynku międzynarodowym,
- tworzenie trwałych miejsc pracy,
- zwiększenie znaczenia nauki w rozwoju gospodarki,
- wzrost konkurencyjności sektora nauki w Polsce,
- wzrost wykorzystania informacyjnych oraz komunikacyjnych technologii w gospodarce.

Na cały PO Innowacyjna Gospodarka przeznaczono 9,71 mld euro. Kwotę tę rozdzielono na 9 priorytetów [www.poig.gov.pl].

1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii – 1299,3 mln euro.
2. Infrastruktura sfery B+R – 1299,3 mln euro.
3. Kapitał dla innowacji – 340 mln euro.
4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia – 3429,7 mln euro.
5. Dyfuzja innowacji – 399 mln euro.

6. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym – 410,6 mln euro.
7. Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji – 788,24 mln euro.
8. Społeczeństwo informacyjne – zwiększenie innowacyjności gospodarki – 1415,9 mln euro.
9. Pomoc techniczna – 327,96 mln euro.

Z danych na rysunku 2 wynika, że największą część środków w ramach PO IG przypadła na priorytet 4 (36%) oraz 8 (15%). Łącznie na działania skierowane w szczególności do przedsiębiorców przyznano połowę sumy. Po 13% przyznano priorytetowi 1 i 2.

Biorąc pod uwagę, wsparcie innowacyjnych przedsięwzięć podmiotów z sektora MŚP najważniejsze dla nich są niektóre działania w ramach priorytetów: 1, 3, 4 i 8.

W zakresie priorytetu 1 bezpośrednio do przedsiębiorców skierowano działanie 1.4 „Wsparcie projektów celowych”, którego głównym celem jest poprawa innowacyjności firm przez wykorzystanie wyników prac B+R wykonanych na ich potrzeby. Działanie to ma korespondować i tworzyć całość z działaniem 4.1 „Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R”. Działanie to będzie realizowane przez wsparcie finansowe przedsięwzięć technicznych, technologicznych, bądź organizacyjnych prowadzonych tylko przez przedsiębiorstwa lub we współpracy z jednostkami badawczymi [Szczegółowy opis... 2008].

Głównym celem priorytetu 3 jest zwiększenie liczby przedsiębiorstw innowacyjnych oraz poprawa dostępności do zewnętrznych źródeł finansowania innowacji. Priorytet ten będzie realizowany przez następujące działania pośrednio wspierające działalność innowacyjną, szczególnie przedsiębiorców działających w sektorze MŚP: 3.1 Inicjowanie działalności innowacyjnej, 3.2 Wsparcie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka, 3.3 Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MŚP [Szczegółowy opis... 2008].

Działanie 3.1 ma przede wszystkim na celu zwiększenie liczby przedsiębiorstw innowacyjnych. Wsparcie będzie dotyczyć projektów związanych z poszukiwaniem oraz oceną innowacyjnych pomysłów, utworzeniem nowego przedsiębiorstwa – bazując na tym pomysły i inwestycjami w nowe firmy. Beneficjenci tego działania to, m.in. inkubatory przedsiębiorczości, centra transferu technologii oraz parki naukowo-technologiczne [www.dotacjeue.org.pl].

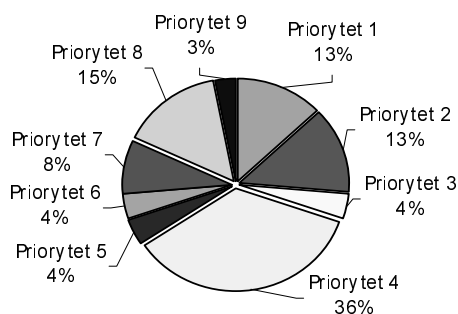
Działanie 3.2 ma na celu poprawę dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania małych i średnich przedsiębiorstw we wczesnej fazie rozwoju, a zwłaszcza innowacyjnych MŚP. Beneficjentem działania jest Krajowy Fundusz Kredytowy, którego zadaniem jest wspieranie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka inwestujących w MŚP, będące na początkowym etapie rozwoju [Szczegółowy opis... 2008].

Działanie 3.3 ma wpłynąć na aktywizację inwestorów prywatnych przez budowanie korzystnych warunków współpracy inwestorów z firmami poszukującymi środków na zrealizowanie innowacyjnych przedsięwzięć. Działanie to polega, m.in. na organizowaniu szkoleń dla firm w zakresie pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania, wsparcie i tworzenie sieci inwestorów prywatnych. Beneficjentami działania są głównie instytucje otoczenia biznesu i MŚP [Szczegółowy opis... 2008].

Celem priorytetu 4 jest podnoszenie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw przez stymulowanie wykorzystania nowoczesnych rozwiązań. Priorytet będzie realizowany przez 5 działań skierowanych do przedsiębiorców: 4.1 Wsparcie wdrożeń wyników B+R, 4.2 Inwestycje B+R w przedsiębiorstwach, 4.3 Kredyt technologiczny, 4.4 Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym, 4.5 Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki [www.dotacjeue.org.pl].

Działanie 4.1 jest uzupełniającym do działania 1.4. W ramach działania 4.1 pomocą objęto projekty inwestycyjne na zakup środków trwałych, bądź wartości niematerialnych i prawnych powiązane z wdrożeniem rezultatów prac B+R [Szczegółowy opis... 2008]. W ramach priorytetu 4 będą realizowane także następujące typy projektów:

- wdrożenie rezultatów prac B+R, które są wynikiem programu Inicjatywa Technologiczna,
- wdrożenie przez małe i średnie przedsiębiorstwa własnych bądź nabytych technologii, a także otwarcie produkcji nowych lub ulepszonych wyrobów dzięki tej technologii przez uzyskanie dofinansowania z Funduszu Kredytu Technologicznego,

Rysunek 2. Struktura finansowania osi priorytetowych w PO Innowacyjna Gospodarka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Szczegółowy opis... 2008.

- doradztwo oraz inwestycje konieczne do rozwijania działalności B+R w firmach, także te, skutkujące uzyskaniem statusu centrum B+R,
- doradztwo, szkolenia oraz inwestycje przedsiębiorstw, przyczyniające się do stworzenia oraz wdrożenia wzorów użytkowych, przemysłowych,
- nowe inwestycje, w zakres których wchodzi wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań technologicznych w sektorze produkcyjnym i usługowym,
- nowe inwestycje przedsiębiorstw produkcyjnych, obejmujące zastosowanie innowacyjnych przedsięwzięć o istotnym znaczeniu dla polskiej gospodarki, ze względu na wielkość inwestycji oraz liczbę nowych miejsc pracy,
- nowe inwestycje przyczyniające się do utworzenia wielu nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach oferujących nowoczesne usługi,
- nowe inwestycje powiązane z rozpoczęciem działalności B+R [www.konkurencyjnosc.gov.pl].

W ramach priorytetu 8 są 3 działania, z których mogą korzystać małe i średnie przedsiębiorstwa: 8.1 Wsparcie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej, 8.2 Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B, 8.4 Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”.

W ramach działania 8.1 pomoc mogą otrzymać bardzo mali i mali przedsiębiorcy, którzy prowadzą swoją działalność nie dłużej niż rok. Otrzymają oni dotacje na opracowanie produktów cyfrowych i udzielanie usług cyfrowych w różnych dziedzinach. Na realizację takich przedsięwzięć przedsiębiorstwa będą miały możliwość zakupienia usług doradczych i informatycznych [Szczegółowy opis... 2008].

Działanie 8.2 polega na udzieleniu pomocy w zakresie tworzenia usług elektronicznych świadczonych między przedsiębiorstwami oraz wykorzystaniu nowoczesnych technologii. Wsparcie będzie udzielane dla działalności o charakterze informatycznym oraz organizacyjnym, które pozwalają realizować funkcjonowanie biznesu w formie elektronicznej [Fundusze Europejskie... 2008].

Działanie 8.4 ma na celu pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw, mających zamiar dostarczać usługi internetowe na terenach, na których prowadzenie takiej działalności jest nieopłacalne rynkowo [Szczegółowy opis... 2008].

Regionalne Programy Operacyjne

Tabela 1. Podział środków w mln euro w ramach RPO na lata 2007-2013

Województwo	Ogółem	Wkład UE	Udział wkładu UE [%]
Polska	23 310,2	16 555,6	71,0
Dolnośląskie	1561,1	1213,1	77,7
Kujawsko-pomorskie	1243,1	951	76,5
Lubelskie	1636,8	1155,9	70,6
Lubuskie	594,4	439,2	73,9
Łódzki	1282,3	1006,4	78,5
Małopolskie	1785,8	1290,3	72,3
Mazowieckie	3032,5	1831,5	60,4
Opolskie	740,3	427,1	57,7
Podkarpackie	1393,8	1136,3	81,5
Podlaskie	825,6	636,2	77,1
Pomorskie	1315,7	885,1	67,3
Śląskie	2358,5	1713	72,6
Świętokrzyskie	969	725,8	74,9
Warmińsko-mazurskie	1541,6	1036,5	67,2
Wielkopolskie	1806,8	1272,8	70,4
Zachodniopomorskie	1222,9	835,4	68,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie [www.mrr.gov.pl].

Na poziomie regionalnym i lokalnym innowacyjna działalność firm wspierana jest w ramach regionalnych programów operacyjnych przypisanych do poszczególnych województw. Programy te mają na celu poprawę konkurencyjności regionów, m.in. przez budowanie warunków wzrostu konkurencyjności gospodarki, promowanie zrównoważonego i trwałego rozwoju, poprawę spójności gospodarczej oraz przestrzennej obszarów [Kapcia 2007].

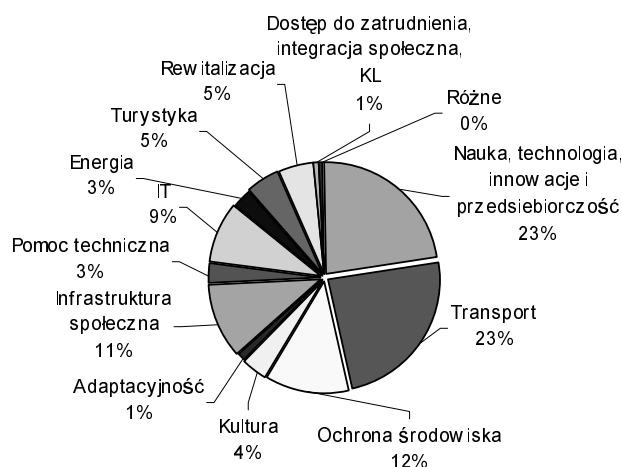
Łącznie na 16 RPO przeznaczono 23,3 mld euro. Największa część wsparcia trafi do województw: mazowieckiego – ponad 3 mld euro, śląskiego – 2,36 mld euro i wielkopolskiego – 1,80 mld euro. Wkład wspólnotowy we wszystkich województwach waha się w przedziale 60%-80%.

Do obszarów, które są priorytetowe dla RPO zaliczyć można: społeczeństwo informacyjne, badania i rozwój technologiczny, innowacyjność, a także przedsiębiorczość, transport, energia, ochrona środowiska oraz zapobieganie zagrożeniom, ochrona dziedzictwa kulturowego, turystyka, rewitalizacja obszarów wiejskich i miejskich, infra-

struktura edukacyjna, infrastruktura ochrony zdrowia i społeczna i lokalne inicjatywy dotyczące zatrudnienia [www.funduszunijnebgz.pl].

Największa część środków w ramach regionalnych programów operacyjnych przeznaczona jest na transport, w tym głównie inwestycje w budowę oraz remont dróg i rozwój komunikacji miejskiej. Równie dużym wsparciem objęte są badania, rozwój technologiczny, a także przedsiębiorczość i innowacje. Z RPO mogą korzystać przedsiębiorcy działający w sektorze MŚP, m.in. na:

- zakup wyposażenia do prowadzenia oraz rozwoju działalności firmy bądź do modernizacji środków produkcji, która prowadzi do poprawy jej innowacyjności;
- modernizację, w wyniku której nastąpi wprowadzenie nowych bądź ulepszonych produktów i usług,
- dokonywanie istotnych zmian dotyczących procesów produkcyjnych,
- dostosowanie produktów i technologii produkcji do norm unijnych,
- wykorzystanie e-Biznesu oraz technologii informatycznych i komunikacyjnych w zarządzaniu przedsiębiorstwem,
- udział w misjach gospodarczych, wystawach oraz targach międzynarodowych,
- nabycie patentów, licencji oraz *know-how*,
- zakup oraz wdrożenie wyników prac B+R bądź praw własności przemysłowej,
- działalność B+R w przedsiębiorstwach,
- wsparcie organizacyjne, jak również finansowe dla patentowania rozwiązań technologicznych opracowanych przez przedsiębiorstwa,
- budowanie platform produktowo-technologicznych [www.bankier.pl, Nowakowski 2007].

Rysunek 3. Alokacja środków RPO według kategorii interwencji jako procent RPO.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Kapciak 2007.

Podsumowanie

Działania, wspierające innowacyjność wszelkiego rodzaju przedsiębiorstw, są niezwykle istotnym czynnikiem mogącym przyczynić się do rozwoju gospodarczego danego kraju i regionu. Szczególną rolę wsparcie może mieć dla małych i średnich przedsiębiorstw, które cierpią na brak środków finansowych, dotyczy to działalności zarówno bieżącej, jak i przyszłej. Przedsiębiorstwa zaliczane do sektora MŚP mogą znaleźć w oferowanych programach unijnych działania wspierające sfinansowane wprowadzenia różnego rodzaju innowacji w swojej działalności. Do podziału z funduszy unijnych jest 8,3 mld euro w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka i 16,6 mld euro w ramach regionalnych programów operacyjnych. Unia Europejska w poprzednim okresie planistycznym nie wyodrębniła jasno środków na wsparcie innowacyjności gospodarki. Jednak widząc, że pewne działania w ramach różnych priorytetów i programów cieszą się szczególnym zainteresowaniem w kolejnym okresie planowania, 2007-2013 wyodrębniła środki na programy dotyczące wspierania działań innowacyjnych w gospodarce.

Wspierając działalność innowacyjną, która jest niewątpliwie istotna, nie należy zapominać o innych obszarach związanych z życiem gospodarczym, społecznym, kulturalnym. W tych obszarach Unia Europejska również oferuje wsparcie ich rozwoju. Jednak innowacje mogą być wprowadzane w każdej dziedzinie życia. Dlatego, należy wspierać szczególnie tych, którzy mogą być kreatywni i odczuwać brak wsparcia kapitałowego. Z tym problemem borykają się małe i średnie przedsiębiorstwa. Unia Europejska wychodzi naprzeciw zapotrzebowaniu, przeznaczając środki finansowe na wsparcie tego typu działań wśród tej grupy beneficjentów.

Literatura

- Buriat-Mikosz M., Tylman B., Turczyk M.** (red.) 2008: Mapa przedsiębiorcy 2007-2013. Przewodnik po funduszach europejskich dla przedsiębiorców. Warszawa, s. 23.
- Fundusze Europejskie dla przedsiębiorców. Przewodnik po programach operacyjnych 2007-2013. 2008: MRR, Warszawa, s. 37-38.
- Kapcia A.** 2007: Regionalne programy operacyjne w latach 2007-2013. MRR, Warszawa.
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013, wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie. 2007: Narodowa Strategia Spójności. MRR, Warszawa, s. 115-116.
- Nowakowski T.** 2007: Finansowanie innowacji w okresie 2007-2013. MRR, Warszawa.
- Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015. 2006: MRR, Warszawa, s. 94. Portal Innowacji. [www.pi.gov.pl], 20.01.2009 r.
- Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013. 2008: Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013. MRR, Warszawa, s. 27-31, 48-56, 59-62, 128-131, 141. [www.dotacjeue.org.pl], 21.02.2009.
- [www.konkurencyjnosc.gov.pl], 3.03.2009.
- [www.funduszunijnebgz.pl], 21.01.2009.
- [www.pi.gov.pl], 22.02.2009.
- [www.mrr.gov.pl], 22.02.2009.
- [www.poig.gov.pl], 24.02.2009.
- [www.bankier.pl], 24.01.2009.

Summary

The paper aims to analyze the supporting programmes of the EU devoted to development of innovations in small and medium sized enterprises in Poland.

Adres do korespondencji:

dr inż. Mariusz Chądryński
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Katedra Ekonomii i Polityki Gospodarczej
ul. Nowoursynowska 166
02-787 Warszawa
tel. (22) 593 40 38
e-mail: mariusz_chadzynski@sggw.pl